

Εργασία στο Μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Μάθημα: Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Θέμα: Ιστορική Αναδρομή της ψηφοφορίας από τα αρχαία χρόνια έως σήμερα στην Ελλάδα.

Καθηγήτρια: κ. Δανοχρήστου

Τμήμα: Γ 2

Μαθήτρια: Άννα Μαρία Καραγεώργου

Εργασία στο Μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

❖ Αναδρομή στον τρόπο ψηφοφορίας ανά τους αιώνες στην Ελλάδα.

Η λέξη ψήφος ετυμολογικά έχει ρίζες από το αρχαίο ρήμα ψάω, που σημαίνει τρίβω, κάνω κάτι λείο. Ουσιαστικά πρόκειται για την μικρή πέτρα που έχει γίνει λεία με την βοήθεια της τριβής ως μέσο ψηφοφορίας στα αρχαία χρόνια, αλλά γενικότερα χρησιμοποιείται για κάθε μέσο, που βοηθά τον κάθε ψηφοφόρο να δηλώσει την βούληση του, στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας. Στην Ελλάδα σε γενικές γραμμές έχει χρησιμοποιηθεί το σφαιρίδιο και το ψηφοδέλτιο, που θα αναφερθούμε αργότερα διεξοδικά. Πώς φτάσαμε όμως από τα αρχαία χρόνια σε αυτά;

Αρχαία Αθήνα & Άμεση Δημοκρατία

Η εποχή της αθηναϊκής δημοκρατίας, αλλά και το πολίτευμα της πόλης-κράτους της Αθήνας, διέπεται από τις αρχές της άμεσης δημοκρατίας. Οι πολίτες δεν εξέλεγαν αντιπροσώπους που τους εκπροσωπούσαν όπως σήμερα, αλλά λάμβαναν οι ίδιοι αποφάσεις νομοθετικού και εκτελεστικού περιεχομένου.

Συμμετοχή στο δικαίωμα ψήφου στην Εκκλησία του Δήμου, είχαν μόνο οι άνδρες Αθηναίοι που διατηρούσαν τα πολιτικά τους δικαιώματα, δηλαδή άνδρες που είχαν εκπληρώσει την στρατιωτική τους θητεία, ενώ αποκλείονταν οι γυναίκες, οι μέτοικοι και δούλοι αλλά και όσοι είχαν οικονομικές εκκρεμότητες με το κράτος και χρωστούσαν. Τα πολιτικά σώματα της εποχής ήταν: η Εκκλησία του Δήμου, η Βουλή των Πεντακοσίων και τα Δικαστήρια.

Τα μέλη της Εκκλησίας δεν εκλέγονταν, όπως γίνεται στην σύγχρονη Κοινοβουλευτική ιστορία, στην αθηναϊκή δημοκρατία, συμμετείχαν όλοι όσοι είχαν πολιτικά δικαιώματα, όποτε εκείνοι το επιθυμούσαν. Ήταν η πρώτη μορφή άμεσης Δημοκρατίας, και όχι αντιπροσωπευτικής όπως έχεις διαμορφωθεί σήμερα. Συγκεκριμένα, κάθε πολίτης άνω των 20 ετών που πληρούσε τις προδιαγραφές που αναφέραμε νωρίτερα, όχι μόνο μπορούσε να συμμετέχει στην λήψη αποφάσεων αλλά αποτελούσε και καθήκον του. Η Εκκλησία ψήφιζε συγκεκριμένα για την έναρξη του πολέμου, ενώ το μπορούσε να παραχωρήσει το δικαίωμα του πολίτη σε ένα ξένο, μη Αθηναίο, εξέλεγε αξιωματούχους και δίκασε πολιτικά εγκλήματα αλλά επίσης νομοθετούσε.

Εργασία στο Μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Πως ψήφιζαν στην Αρχαία Αθήνα;

Στα αρχαία χρόνια η φανερή ψηφοφορία γινόταν με την ανάταση των χεριών, ενώ οι αξιωματούχοι ήταν αυτοί που καταμετρούσαν τα χέρια και έκριναν την έκβαση της ψηφοφορίας. Σημαντικό να σημειωθεί, πως για κάποιες ψηφοφορίες που αφορούσαν θέματα σημαντικής βαρύτητας, προαπαιτούνταν η ελάχιστη παρουσία 6000 πολιτών για να γίνει η διαδικασία, όπως για την περίπτωση ψηφοφορίας παραχώρησης δικαιώματος πολίτη.

Η μυστική ψηφοφορία, γινόταν με σφαιρίδια, βόλους, βαμμένα σε άσπρο είτε σε μαύρο χρώμα για να δηλώσουν το ναι είτε το όχι αντίστοιχα, τα οποία κατόπιν της επιλογής του ο κάθε πολίτης το έριχνε σε ένα μεγάλο πιθάρι το οποίο στην πορεία το έσπαγαν στη συνέχεια για να γίνει η καταμέτρηση. Η συμμετοχή στην συνέλευση του Δήμου ήταν προαιρετική.

Τέλος, να σημειωθεί η μέθοδος του οστρακισμού, που την ακολουθούσε μια φορά το χρόνο η Εκκλησία του Δήμου, για να αποφασίσει αν θα διώξουν κάποιο σε εξορία, οστρακισμό, που αποτελούσε απειλή λόγω της πολιτικής που ακολουθούσαν ως προς το αθηναϊκό πολίτευμα. Ο θεσμός αυτής της ψηφοφορίας, καθιερώθηκε από την Κλεισθένη το 510πΧ με την δημοκρατική μεταρρύθμιση.

Συγκεκριμένα, στην Αγορά διαμόρφωναν έναν περίβολο με 10 τμήματα, όσες και φυλές, με κοινή είσοδο. Σε αυτά εισέρχονταν κάθε πολίτης ανάλογα με την φυλή που άνηκε και άφηνε ένα όστρακο, θραύσμα πήλινο δοχείου όπου πάνω έγραφε το όνομα του ατόμου που επιθυμούσε να εξοριστεί. Για να εξοριστεί κάποιος έπρεπε να μαζευτούν πάνω από 6000 όστρακα. Ο πολίτης είχε 10 μέρες να κλείσει τις εκκρεμότητες του προτού εξοριστεί για 10 χρόνια εκτός Αθηνών. Αρχικά ο οστρακισμός, αποτελούσε μέθοδο προστασίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, αργότερα όμως καταχράστηκε ως μέθοδος από διάφορους ως μέθοδος εξόντωσης πολιτικών αντιπάλων.

Μικρή Ιστορική Αναδρομή από την αρχαία εποχή στο σήμερα

Αρχαία Ελλάδα → Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία → Βυζάντιο → Τουρκοκρατία → Απόλυτη Μοναρχία (1844-1843) → Συνταγματική Μοναρχία (1844-1864) →

Εργασία στο Μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

→Βασιλευόμενη Δημοκρατία (1864-1924)→ Εθνικός διχασμός και Αβασιλευτη Δημοκρατία → Δικτατορία Μεταξά → Κατοχή (1941-1944)→ Βασιλευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και δικαίωμα ψήφου στις ελληνίδες (1952-1967)→ Σήμερα Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, έχουμε Πρόεδρο Δημοκρατίας, Πρόεδρο Βουλής των 300 και Πρωθυπουργό.

Νεότερη Εποχή - Ψηφοφορία στο Σήμερα

Στην χώρα μας, ως μέσο ψηφοφορίας έχουν χρησιμοποιηθεί το ψηφοδέλτιο και το σφαιρίδιο. Πριν από την επανάσταση, κατά την Οθωμανική αυτοκρατορία ,επικρατούσε η προφορική φανερή ψηφοφορία στις συνελεύσεις των τοπικών κοινοτήτων (δημογεροντιών).

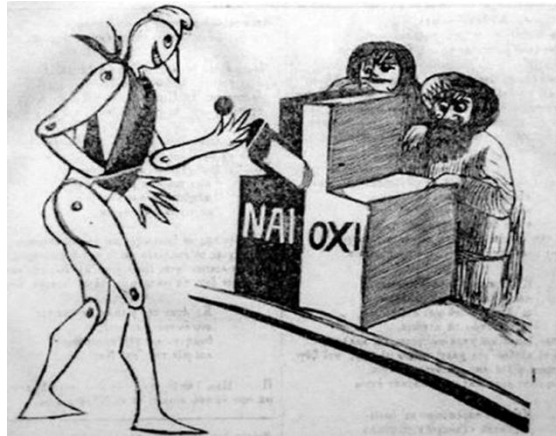
Το ψηφοδέλτιο το έφεραν στην Ελλάδα οι Βαυαροί. Χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στις δημοτικές εκλογές το 1834 και στις βουλευτικές εκλογές το 1844 ήταν λευκό και ο ψηφοφόρος σημείωνε χειρόγραφα τον υποψήφιο της επιλογής του. Καταργήθηκε με το Σύνταγμα το 1864 , καθώς οι περισσότεροι Έλληνες δεν ήξεραν γράμματα και μπορούσαν να χειραγωγηθούν.

Από τότε και για περίπου 60 χρόνια, ως μέσο ψηφοφορίας χρησιμοποιήθηκε το σφαιρίδιο. Ήταν ένας μολυβένιος βόλος, τον οποίο ο ψηφοφόρος τον έριχνε σε μια κάλπη χωρισμένη σε δύο χώρους, έναν για το ΝΑΙ και ένα για το ΟΧΙ, ανάλογα με τον αν ήθελε να υπερψηφίσει ή να καταψηφίσει τον κάθε υποψήφιο. Η κάλπη ήταν έτσι φτιαγμένη ώστε κανένας να μην μπορεί αν αντιληφθεί που έριχνε ο κάθε ψηφοφόρος το σφαιρίδιο του, καθώς ήταν με εσωτερική επένδυση για να απορροφά τον ήχο. Η ψηφοφορία με το σφαιρίδιο ενίσχυε την μυστικότητα. Οι φανατικοί ψηφοφόροι, λέγεται ότι δάγκωναν το σφαιρίδιο και από εκεί έμεινε η έκφραση:

Εργασία στο Μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

" το έριξα δαγκωτό". Ο κάθε εκλογές έπρεπε να περάσει από τις κάλπες κάθε ψηφοφόρου και να ακολουθήσει την ίδια διαδικασία, πράγμα χρονοβόρο.

Το ψηφοδέλτιο βέβαια επανήλθε ως μέσο ψηφοφορίας το 1914 στις δημοτικές εκλογές, καθώς ο Ελευθέριος Βενιζέλος δεν το συμπεριέλαβε στις διατάξεις το σφαιρίδιο, και αποφασίστηκε νέο μέσο ψηφοφορίας το οποίο έχει παγιωθεί ως και σήμερα μαζί με τον σταυρό προτίμησης πάνω στο ψηφοδέλτιο.

Επίλογος

Οι εκλογές, αποτελούν την γιορτή της δημοκρατίας και της διασφάλισης των δικαιωμάτων μας ως πολίτες του κράτους. Σήμερα, έχουμε την δυνατότητα να ενημερωνόμαστε, να συζητούμε, να αποφασίζουμε και να εκλέγουμε συνειδητά τους αντιπροσώπους μας μέσω της δημοκρατικής διαδικασίας της ψηφοφορίας, που θα μπουν στην Βουλή για να πάρουν αποφάσεις εκ μέρους μας. Μια δύναμη που θέλει σύνεση και ευθύνη. Οι εποχές αλλάζουν και τα μέσα ψηφοφορίας αλλάζουν, αλλά η ψήφος και η βούληση είναι ατομική. Ίσως στο μέλλον να ψηφίζουμε από τον υπολογιστή είτε και από το κινητό, ενώ στα αρχαία χρόνια ψηφίζαν δια βοής, με διάταξη χεριού φανερά και βόλους μυστικά, αλλά και πάλι η ευθύνη παραμένει.

Εργασία στο Μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

❖ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

✚ Ιστοσελίδες που χρησιμοποιήθηκαν:

- ✓ <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>
- ✓ <https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/780859/pos-psifizoume-apo-tin-arhαιotita-mehri-kai-simera>
- ✓ <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A8%CE%B7%CF%86%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1>
- ✓ <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagmatiki-Istoria/>
- ✓ <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/>
- ✓ http://foundation.parliament.gr/VoulhFoundation/VoulhFoundationPortal/images/site_content/voulhFoundation/file/Ekpaideytika%20New/Koinotites/0_5koinotites.pdf

✚ Βιβλία που χρησιμοποιήθηκαν:

- ✓ Βιβλίο: Βουλή των Ελλήνων, εκδοτική επιμέλεια Ευάγγελος Δρακόπουλος (2013), εκδόσεις Βουλή των Ελλήνων.
- ✓ Βιβλίο: Μισό Αιώνας Γυναικείας Ψήφου, Μισός Αιώνας γυναίκες στην Βουλή, Μάρω Παντελίδου Μαλούτα, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων (2006).

Εργασία στο Μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή